

Terms of reference EINDEVALUATIE DGD

Gemeenschappelijk programma 2022-2026

FIAN Belgium, Quinoa, Solidagro en Viva Salud

Resultaat BELGIË

"Samen voor een systeemverandering naar meer sociale en ecologische rechtvaardigheid"

Inhoud

Context van de evaluatie.....	1
Context van het project.....	1
Vier organisaties.....	2
Outcome België.....	3
Rollen.....	4
Doel van de eindevaluatie.....	5
Evaluatievragen.....	6
Methodologie.....	7
Het evaluatierapport.....	8
Tijdschema van het proces.....	8
De evaluator (gezocht profiel).....	9
Indienen van voorstellen.....	9
Budget Eindbeoordeling.....	10
Bijlage.....	10

Context van de evaluatie

Context van het project

Een gezamenlijk programma

FIAN Belgium, Quinoa, Solidagro en Viva Salud werken samen in het kader van een gezamenlijk programma, dat van 2022 tot 2026 wordt medegefinancierd door de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking: *"Autonome burgers en sterkere sociale bewegingen voor een rechtvaardige, solidaire en duurzame wereld"*.

Het verhaal van ons programma is als volgt: in het kader van de toenemende ongelijkheid op wereldniveau zetten FIAN Belgium, Quinoa, Solidagro en Viva Salud zich in voor een

structurele verandering van ons economisch, sociaal en politiek systeem op verschillende niveaus.

Samen willen de vier ngo's dat burgers meer macht krijgen en dat hun politieke participatie via sociale bewegingen wordt versterkt om systemische veranderingen teweeg te brengen, zodat een rechtvaardige, solidaire, gedekoloniseerde en duurzame wereld kan ontstaan, gebaseerd op respect voor de mensenrechten, de soevereiniteit van volkeren en de bescherming van de biodiversiteit.

Om dit te bereiken, voeren we de volgende strategieën uit: (1) **Bewustmaking, opleiding en mobilisatie** om het burgerengagement te versterken; (2) **Ondersteuning van bewegingen en netwerken** om hun actie- en organisatievermogen te versterken; (3) **Belangenbehartiging en expertise** om beleidskeuzes te inspireren die gunstig zijn voor systemische verandering; en (4) **Versterking en ondersteuning van alternatieve modellen** om de sociaaleconomische omstandigheden van de bevolking te verbeteren en deze goede praktijken te promoten.

Dit gezamenlijke programma is actief in acht landen: België, Bolivia, Burkina Faso, DR Congo, Mali, Senegal, Palestina en de Filippijnen.

Vier organisaties

FIAN Belgium

FIAN Belgium is een Belgische ngo die het recht op voedsel promoot. Het is de nationale afdeling van FIAN International. Ze is actief op vijf gebieden: gezamenlijke kennisopbouw, belangenbehartiging, mobilisatie, ondersteuning van strijd en ondersteuning van sociale bewegingen. FIAN Belgium zet zich in voor adequate, gezonde en voedzame voeding in het kader van duurzame en lokale voedselsystemen. Samen met burgers en sociale bewegingen verdedigt zij de soevereiniteit van volkeren over voedselsystemen en natuurlijke hulpbronnen en bevordert zij agro-ecologie. FIAN Belgium verzet zich tegen de controle van voedselsystemen door bedrijven en tegen de vermarkting en commercialisering van hulpbronnen. Ze hekelt ook de afbraak van de democratie, schendingen van de mensenrechten en de criminalisering van sociale actoren, evenals de vernietiging van het milieu en het klimaat.

<http://fian.be>

Quinoa

Quinoa is een Belgische ngo en jongerenorganisatie voor wereldburgerschaps- en solidariteitseducatie, opgericht in 1991. Ze wil jongeren en het Franstalige publiek stimuleren om zich in te zetten voor een rechtvaardige en duurzame wereld. Door middel van bewustmakings- en opleidingsactiviteiten stimuleert Quinoa een kritisch begrip van de mechanismen van onrechtvaardigheid en van mondiale uitdagingen op sociaal, politiek, economisch, cultureel en milieugebied. Ze ondersteunt ook burgermobilisatie door het vermogen van individuen en groepen om actief deel te nemen aan sociale verandering te versterken.

www.quinoa.be

Solidagro

Solidagro is een Belgische ngo die zich inzet voor het recht op voedsel en drinkwater door agro-ecologie te promoten. Ze werkt samen met lokale partners in zes landen. De samenwerking gebeurt door de partners hun capaciteiten te versterken en gemeenschapsinitiatieven te ondersteunen die gericht zijn op basisorganisaties om de voedselzekerheid, het inkomen en de toegang tot water, hygiëne en sanitaire voorzieningen duurzaam te verbeteren. Solidagro's acties integreren milieu- en genderaspecten, met bijzondere aandacht voor de empowerment van vrouwen. In België voert Solidagro bewustmakingsactiviteiten en politiek werk om de publieke besluitvorming te beïnvloeden ten gunste van duurzame voedselsystemen. Ze draagt ook bij aan nationale platforms om agro-ecologie te promoten in België en in haar zes partnerlanden.

www.solidagro.be

Viva Salud

Viva Salud is een Belgische ngo die ervan overtuigd is dat elk individu en elke gemeenschap recht heeft op gezondheid. Daarom ondersteunt Viva Salud sociale bewegingen in hun strijd voor het recht op gezondheid. In de Filippijnen, Palestina, de Democratische Republiek Congo en elders werkt Viva Salud samen met sociale organisaties aan gezamenlijke campagnes, waarbij ze van elkaar leren en elkaars werk versterken. Geconfronteerd met steeds mondiale uitdagingen ligt de oplossing in internationale solidariteit. Viva Salud ondersteunt dit ook financieel met subsidies en donaties die in België worden ingezameld. Bovendien ondersteunt Viva Salud hun strijd via haar activiteiten in België en haar internationale netwerk, zoals de *People's Health Movement*.

www.vivasalud.be

Outcome België

Land	België
Type evaluatie	Terreinbeoordeling
Betrokken ngo's	Quinoa, FIAN, Viva Salud en Solidagro

Het resultaat België wil ertoe bijdragen dat burgers, sociale bewegingen en beleidsmakers zich meer inzetten voor mensenrechten en voor een systeemverandering die leidt tot meer sociale en ecologische rechtvaardigheid. Daartoe hanteert de outcome de rechtenbenadering (RBA), waarbij de rechthebbenden worden versterkt en de plichtdragers worden gewezen op hun verantwoordelijkheden.

Het resultaat voor België, dat gezamenlijk is uitgewerkt door FIAN Belgium, Quinoa, Solidagro en Viva Salud, is opgebouwd rond vier complementaire actielijnen:

- Bewustmaking en educatie,
- Mobilisatie
- Ondersteuning van sociale bewegingen
- Belangenbehartiging

Deze pijlers zijn bedoeld om het individuele en collectieve engagement van burgers te bevorderen, het politieke en sociale gewicht van bewegingen en collectieven die voor hun rechten strijden te versterken en besluitvormers op Belgisch, Europees en internationaal niveau te beïnvloeden.

Elke organisatie neemt deel aan ten minste 3 van de 4 resultaten, met het oog op het bereiken van de beoogde resultaten, afhankelijk van haar expertise en positionering, met een sterke interactie tussen de leden van het consortium om de samenhang en synergieën van de uitgevoerde acties te versterken. Of het nu gaat om thema's (Viva Salud voor het recht op gezondheid, FIAN en Solidagro voor het recht op voedsel en de rechten van boeren; Quinoa voor intercultureelheid en de strijd tegen ongelijkheid) of om de aanpak (Quinoa en Solidagro voor hun sensibiliserings- en bewustmakingsacties; alle organisaties voor hun acties om sociale bewegingen te mobiliseren en te ondersteunen; Solidagro, Viva Salud en FIAN voor hun politieke belangenbehartiging), deze specifieke kenmerken zijn geïntegreerd zodat onze complementariteit onze samenhang en onze collectieve toegevoegde waarde versterkt.

Hoewel de rechtenbenadering expliciet wordt ingezet door bepaalde organisaties van het consortium (Viva Salud en Solidagro), dragen ook de andere organisaties hieraan bij, op een meer impliciete manier of via praktijken en benaderingen die hieraan verwant zijn, met name door de nadruk te leggen op participatie, empowerment van de betrokken actoren en het aanspreken van beleidsmakers. Deze diversiteit in de toepassing van de rechtenbenadering vormt een structurerend element van het resultaat en een aandachtspunt voor de evaluatie.

Rollen

Evaluatie	Verantwoordelijke	Werkgroep
België	Antía González Filgueira	Cedric Beerten – FIAN Belgium, Hélène Debaisieux - Quinoa, Gerben van Houte + Sverre Pots – Solidagro, Matilde de Cooman - Viva Salud

Verantwoordelijken:

- beschrijven en publiceren de TOR;
- fungeren als contact- en informatiepunt voor de beoordelaars;
- zorgen voor de financiële opvolging samen met Antía en Jan Mertens;
- staan garant voor de kwaliteit van de eindbeoordelingen;
- zijn verantwoordelijk voor het opstellen (eventueel samen met de leden van het comité) van het managementantwoord.

Medewerkers die deelnemen aan **de commissies:**

- verbeteren en valideren de taakomschrijving;
- fungeren als tussenpersoon tussen de verantwoordelijke (Antía) en de partners;
- zorgen voor de opvolging en de goede organisatie van de evaluatie op het terrein;
- geven commentaar op het evaluatierapport;
- werken mee aan het opstellen van het management response.

Algemene stuurgroep: Tim (Solidagro), Fanny (Viva Salud) Hélène (Quinoa), Claire (FIAN) en Antía (coördinator van het consortium).

Alleen als er elementen zijn die de vier organisaties gemeen hebben en die moeten worden gevalideerd en/of als er gemeenschappelijke problemen moeten worden opgelost.

Doel van de eindevaluatie

De eindevaluatie, zoals vereist door de DGD, heeft tot doel de geboekte vooruitgang en de verwezenlijking van de acht resultaten van het gemeenschappelijke programma 2022-2026 te evalueren op basis van de evaluatiecriteria van het DAC van de OESO (*coherentie, relevantie, doeltreffendheid, efficiëntie, duurzaamheid en impact*). Door ons werk in de acht landen waar we actief zijn te laten evalueren, kunnen we lessen trekken uit deze vijf jaar van samenwerking, aanbevelingen en geleerde lessen formuleren en verslag uitbrengen over de resultaten van ons programma.

In deze “terms of reference” stellen we u voor om de specifieke doelstelling voor België te evalueren, die wordt gedragen door Fian, Quinoa, Solidagro en Viva Salud, samen met hun partners: *"Samen voor een systeemverandering naar meer sociale en ecologische rechtvaardigheid"*.

Een seminarie om de resultaten te kapitaliseren

Om onze verworvenheden verder te kapitaliseren en in overeenstemming met het werk dat in het kader van het gemeenschappelijke programma is verricht, willen we de eindevaluatie verdiepen door een speciaal evenement te organiseren zodra de evaluatieprocessen van de verschillende resultaten vergevorderd zijn: het kapitalisatieseminar.

Het kapitalisatieseminar heeft tot doel de terugkoppeling, de gezamenlijke analyse en de collectieve kapitalisatie in het kader van de eindevaluatie van het gezamenlijke programma te versterken. Het zal het mogelijk maken om de resultaten en lessen uit de evaluaties van de verschillende outcomes te valoriseren, met name op basis van de gemeenschappelijke transversale evaluatievragen, die als rode draad zullen dienen voor een vergelijkende en collectieve lezing van de resultaten (zie paragraaf Evaluatievragen).

Rol van de evaluator in het kader van het kapitalisatieseminar

In het kader van de evaluatie van de Belgische uitkomst verwachten we van de evaluator dat hij/zij in zijn/haar analyse de transversale evaluatievragen integreert die gemeenschappelijk zijn voor de acht uitkomsten van het gemeenschappelijke programma, met name die welke betrekking hebben op de criteria relevantie, coherentie en doeltreffendheid. De bevindingen, lessen en analyse-elementen uit het tussentijdse verslag – en, indien van toepassing, uit het eindverslag – zullen worden meegenomen in het kapitalisatieseminar dat eind 2026 op het niveau van het gemeenschappelijke programma wordt georganiseerd.

De directe deelname van de evaluator van het Belgische resultaat aan het kapitalisatieseminar is vereist.

Beoogd gebruik

De resultaten, conclusies en aanbevelingen van deze evaluatie zullen worden gebruikt om de DGD, de vier leden van het consortium, onze nationale partners en de bij het programma betrokken belanghebbenden, waaronder de verschillende internationale samenwerkingactoren met resultaten in dezelfde landen, te informeren.

Het definitieve evaluatierapport en het management response zullen openbaar worden gemaakt en online worden gepubliceerd om de transparantie en verantwoordingsplicht van alle partijen die bij de uitvoering van het gemeenschappelijke programma betrokken zijn, te versterken.

Evaluatievragen

Hieronder volgen de evaluatievragen waarop we met de evaluatie informatie en antwoorden willen krijgen. Ze zijn gerangschikt volgens de DAC-criteria van de OESO:

Relevantie

- 1. Is de manier waarop de door het programma geïdentificeerde uitdagingen – op het gebied van onderwijs, bewustmaking, mobilisatie, voeding, gezondheid, enz. – worden aangepakt, relevant in het licht van de huidige context en de behoeften/verzoeken van de doelgroepen?*
- 2. Welke factoren (concrete context/methode/andere) kunnen de mate van relevantie van bepaalde praktijken in een bepaalde regio verklaren (zie: verschillen tussen Vlaanderen en Wallonië)?*

Doeltreffendheid

- 3. In hoeverre heeft de diversiteit van onze bewustmakingsstrategieën en -activiteiten (bijv. debatten, slamworkshops, sociaal theater) bijgedragen tot het bereiken van de verwachte resultaten bij de doelgroepen, en op welke manieren heeft dit het mogelijk gemaakt om deze doelgroepen in verschillende contexten uit te breiden en te diversifiëren?*
- 4. In hoeverre is ons programma doeltreffend wat betreft de toegang tot kwetsbare of kansarme groepen?*

Samenhang

- 5. Hoe heeft het resultaat België bijgedragen aan het bereiken van de strategische doelstellingen van het geografische GSK België 2022-2026?*

Duurzaamheid

- 6. In hoeverre is het door Solidagro ontworpen pedagogisch materiaal duurzaam? Kan het meerdere jaren worden gebruikt door verschillende personen (collega's, vrijwilligers, enz.)?*

Impact

- 7. Wat was onze impact op beleidsmakers in de afgelopen vijf jaar? Op welke manieren hebben we een directe of indirecte impact gehad op (nieuwe) wetgeving?*

Voor elke evaluatievraag verwachten we dat het eindrapport het volgende bevat:

- ✓ De verbeterpunten.
- ✓ Goede praktijken; Succesfactoren.
- ✓ Mogelijke oplossingen in de vorm van aanbevelingen.

Bovendien komen de volgende evaluatiecriteria naar voren als bijzonder transversaal in al onze resultaten: relevantie, doeltreffendheid en coherentie.

Onder het criterium **relevantie** willen we voor alle resultaten de afstemming op de behoeften en prioriteiten van de doelgroepen evalueren.

In hoeverre beantwoordt het programma aan de prioritaire, dringende of veranderende behoeften van de doelgroepen (gemeenschappen, vrouwen, jongeren, sociale bewegingen, producenten), rekening houdend met de specifieke sociaal-politieke context van elk land?

Onder het criterium **doeltreffendheid** zal het thema dat in alle resultaten wordt onderzocht, het bereiken van de doelstellingen en de aard van de veranderingen zijn die door de strategieën en activiteiten van het programma tot stand zijn gebracht, met name in moeilijke contexten:

In hoeverre heeft het programma de verwachte (en eventueel onverwachte) resultaten bereikt, en in hoeverre hebben de geïmplementeerde strategieën, opleidingen en activiteiten geleid tot concrete veranderingen in praktijken, capaciteiten, gedragingen of organisaties?

Onder het criterium **coherentie**:

Hoe hebben de verschillende resultaten bijgedragen aan het bereiken van de strategische doelstellingen van de geografische GSK's 2022-2026, zoals voorzien in 2021?

We verwachten van de beoordelaar dat hij/zij deze vragen als gemeenschappelijke vragen voor elk van de resultaten beschouwt, om een vergelijkende lezing te vergemakkelijken en de kapitalisatie tussen de landen binnen het consortium te versterken. Deze vragen zullen namelijk een belangrijke rode draad vormen voor het kapitalisatieseminar dat volgt op de indiening van de tussentijdse verslagen.

Methodologie

We willen dat de evaluator een participatieve methode hanteert, zowel met de partnerorganisaties als met de landenkantoren van Solidagro en met de teams van de vier ngo's die vanuit België werken. We verwachten dan ook dat de evaluator zijn/haar aanpak voor het opzetten van een participatief proces specificeert. Daarbij moet rekening worden gehouden met verschillende parameters:

- Innovatie: we zouden graag innovatieve methodologieën bespreken en zien toegepast worden.
- Werktaalen: Frans, Engels en Nederlands

Het dienstenaanbod van de evaluator moet rekening houden met deze verschillende aspecten en aangeven hoe hij/zij te werk wil gaan.

Meer methodologische details zullen worden aangepast en uitgewerkt met de geselecteerde evaluator, om te garanderen dat de evaluatievragen zo goed mogelijk worden behandeld en dat de meest geschikte aanpak voor elke context en elk project wordt gekozen.

Het evaluatierapport

Om een bepaald niveau van vergelijkende analyse tussen de verschillende evaluaties te garanderen, willen we dat alle evaluaties het onderstaande model volgen:

- ✓ Inhoudsopgave
- ✓ Lijst van afkortingen
- ✓ Samenvatting van maximaal 2 pagina's (kan als op zichzelf staand document worden gebruikt)
- ✓ Een inleiding met de doelstellingen van de evaluatie, de aanpak, de gebruikte technieken en de eventuele beperkingen van de evaluatie
- ✓ Een evaluatie die de in deze TOR genoemde criteria (*relevantie, coherentie, doeltreffendheid, efficiëntie, impact en duurzaamheid*) bestrijkt en duidelijk antwoord geeft op de bijbehorende evaluatievragen
- ✓ Geleerde lessen
- ✓ Conclusies en aanbevelingen
- ✓ Bijlagen

Het rapport moet in het Frans worden opgesteld .

Tijdschema van het proces

Periode	Fase
Februari 2026	Start van het wervingsproces voor de beoordelaar
Maart	Werving van de beoordelaar
Maart-april 2026	Voorbereidingen en informatievergaderingen met de beoordelaar (methodologie, werk- en communicatiemodaliteiten, enz.)
(eind juni – augustus 2026)	Uitvoering van de outcome-evaluatie België (verzameling en analyse van gegevens, interviews, enz.)
September 2026	Verzending van het tussentijdse rapport
November 2026	Seminar om de resultaten te kapitaliseren
December 2026	Inlevering van het eindrapport. Presentatie, samenvatting en bekendmaking van de evaluatieresultaten.

	Publicatie van het managementantwoord op de eindevaluatie van het gemeenschappelijk programma 2022-2026.
--	--

De evaluator (gezocht profiel)

De evaluator moet:

- ✓ Onafhankelijk zijn ten opzichte van het project en alle belanghebbenden
- ✓ Aantoonbare ervaring hebben met de evaluatie van samenwerkingsprogramma's
- ✓ Kennis hebben van de lokale context (België)
- ✓ De DAC-criteria van de OESO beheersen
- ✓ Expertise hebben in participatieve benaderingen
- ✓ Bekend zijn met de veranderingstheorie
- ✓ Goede kennis hebben van gender- en milieu-integratie in ontwikkelingsprogramma's
- ✓ In staat zijn om duidelijk en beknopt te schrijven; georganiseerd en communicatief zijn
- ✓ Groepssessies en participatieve workshops kunnen faciliteren

Werktaalen: Frans, Nederlands, Engels

Indienen van voorstellen

Geïnteresseerde kandidaten worden verzocht hun sollicitatie uiterlijk op maandag 9 maart 2026 te sturen naar de coördinator van het consortium [antia.filgueira@solidagro.be].

De voorstellen, opgesteld in het Frans, moeten het volgende bevatten:

- ✓ CV van de kandidaat
- ✓ Een nota waarin het begrip van de opdracht wordt beschreven, de voorgestelde methodologische aanpak wordt uiteengezet en een werkplan wordt gegeven (maximaal 5 pagina's).
- ✓ Een begrotingsvoorstel (gedetailleerde offerte).
- ✓ Een relevant voorbeeld van een soortgelijke evaluatie die door de beoordelaar is uitgevoerd (het relevante voorbeeld van een eerdere evaluatie mag in het Frans, Nederlands of Engels zijn opgesteld).

De beoordelingsmatrix die zal worden gebruikt om de ontvangen offertes te beoordelen, is als volgt:

	Weging	Offerte A	Aanbod B	Aanbod C
Ervaring van de beoordelaar (relevant voor de expertise die vereist is voor deze	17 punten			

beoordeling)				
Voorgesteld tijdschema en communicatie	17 punten			
Inzicht in de context en uitdagingen van de evaluatie	21 punten			
Rekening houden met evaluatiekwesties	12 punten			
Voorgestelde evaluatiemethodologie	21 punten			
Talen	12 punten			
Totale kwaliteit	100 punten			
Ingediende prijs	in euro's (€)			

De offertes worden beoordeeld door een commissie bestaande uit de coördinator van het consortium en de programmaverantwoordelijken van Fian, Quinoa, Viva Salud en Solidagro.

Budget Eindbeoordeling

Alle kandidaat-consultants/evaluatieteams worden verzocht hun beste budgetvoorstel voor deze evaluatiedienst in te dienen en een technisch voorstel te presenteren met een passend evaluatieontwerp en een budgettaire uitsplitsing.

Het budget moet het volgende omvatten:

- ✓ De voorbereidingsdagen die nodig zijn om de bestaande documenten te analyseren en de geselecteerde personeelsleden (directeuren, Belgische coördinatoren van elke organisatie en coördinator van het consortium) te ontmoeten;
- ✓ De werktijd die nodig is om de evaluatie uit te voeren;
- ✓ De nationale vervoerskosten, dagvergoedingen en consultatiekosten in verband met de uitvoering van de evaluatie (de dienstverlener is verantwoordelijk voor zijn eigen verzekeringen, logistiek, enz.);
- ✓ Het opstellen van een tussentijds rapport, de presentatie ervan tijdens een feedbacksessie met het personeel van de vier organisaties en het opstellen van een eindrapport.

Om een externe evaluator in staat te stellen deze evaluaties uit te voeren, beschikken FIAN, Quinoa, Viva Salud en Solidagro over het volgende budget (inclusief btw): **10.000 euro**.

Bijlage

- Belgisch deel van het programma 2022-2026 Fian Belgium, Quinoa, Viva Salud en Solidagro